

ΘΕΜΑ: Καθορισμός πλαισίου επίβλεψης συστημάτων πληρωμών

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, αφού έλαβε υπόψη:

- α) Τα άρθρα 2, 55, 55B και 55Γ του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος,
- β) Το άρθρο 105 (2) της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και τα άρθρα 3, 12.1 και 22 του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ),
- γ) Τις διατάξεις του Ν. 2076/1992 όπως τροποποιήθηκε με το Προεδρικό Διάταγμα 258/19.9.97 και ιδίως τις διατάξεις που αναφέρονται στην έννοια των χρηματοδοτικών και πιστωτικών ιδρυμάτων,
- δ) Τις διατάξεις του Ν. 2789/2000 περί “αμετάκλητου του διακανονισμού στα συστήματα πληρωμών”,
- ε) Τις διατάξεις του Π.Δ. 150/2001 σχετικά με το πλαίσιο που διέπει τη χρήση ηλεκτρονικών υπογραφών,
- στ) Τη σκοπιμότητα καθορισμού πλαισίου γενικών αρχών που θα συμβάλει στην ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών,
- ζ) Το σχετικό πλαίσιο αρχών του Ευρωσυστήματος,

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Σ Ε

να καθορίσει το ακόλουθο πλαίσιο γενικών αρχών και διαδικασιών για την άσκηση της αρμοδιότητας της Τράπεζας της Ελλάδος στην επίβλεψη των συστημάτων πληρωμών και των μέσων πληρωμής.

Ειδικότερα:

Ι. Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας Πράξης ορίζονται ως:

- α) Άμεσο μέλος: Μέλος σε σύστημα πληρωμών, το οποίο είναι υπεύθυνο έναντι του φορέα διακανονισμού (ή και των άλλων μελών) για το διακανονισμό των πληρωμών του, των πληρωμών των πελατών του, καθώς και των πληρωμών των έμμεσων μελών στο σύστημα μέσω αυτού.
- β) Διαχειριστής συστήματος πληρωμών: Ο φορέας που διαχειρίζεται σύστημα πληρωμών, θέτει τους κανόνες λειτουργίας του και είναι υπεύθυνος για την τήρησή τους και την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος.
- γ) Δικαιικός κίνδυνος: Ο κίνδυνος πρόκλησης ζημίας και γενικότερα διατάραξης της εύρυθμης λειτουργίας ενός συστήματος πληρωμών λόγω απρόβλεπτης εφαρμογής ή ερμηνείας κανόνων δικαίου ή συμβατικών διατάξεων ή μη εκτελεστότητας συμβατικών όρων, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων που οι εφαρμοστέοι κανόνες δικαίου είναι ασαφείς ή που οι διατάξεις στις οποίες βασίζεται η λειτουργία του συστήματος δεν είναι σύμφωνοι ή συμβατοί με τους κανόνες του εφαρμοστέου δικαίου που διέπει τη λειτουργία του συστήματος πληρωμών.
- δ) Έμμεσο μέλος: Μέλος σε σύστημα πληρωμών που είναι υπεύθυνο μόνο έναντι όσων άμεσων μελών έχουν αναλάβει το διακανονισμό εντολών πληρωμής για λογαριασμό του.
- ε) Εντολή πληρωμής: Κάθε οδηγία, σύμφωνα με την οποία τίθεται από τον εντολέα στη διάθεση ενός αποδέκτη χρηματικό ποσό μέσω λογιστικής εγγραφής στους λογαριασμούς ενός πιστωτικού ιδρύματος, της Τράπεζας της Ελλάδος ή ενός φορέα διακανονισμού, ή κάθε εντολή η οποία συνεπάγεται την εκπλήρωση οφειλής όπως ορίζεται από τους κανόνες του συστήματος πληρωμών.

στ) Ηλεκτρονική πληρωμή: Κάθε συναλλαγή που διενεργείται ηλεκτρονικά, ανεξάρτητα από το μέσο πληρωμής που χρησιμοποιείται.

ζ) Ηλεκτρονικό χρήμα: Νομισματική αξία που συνιστά απαίτηση έναντι του εκδότη, είναι αποθηκευμένη σε ηλεκτρονικό υπόθεμα (κάρτα ή λογισμικό), έχει εκδοθεί έναντι καταβολής χρηματικού ποσού, χωρίς απαραίτητα την κίνηση τραπεζικών λογαριασμών και γίνεται δεκτή ως μέσο πληρωμής από επιχειρήσεις άλλες αυτής της εκδότης.

η) Κεντρικός αντισυμβαλλόμενος: Ο οργανισμός, ο οποίος παρεμβάλλεται μεταξύ των χρηματοδοτικών και πιστωτικών ιδρυμάτων ενός συστήματος και ο οποίος ενεργεί ως ο αποκλειστικός αντισυμβαλλόμενος αυτών των ιδρυμάτων σε ό,τι αφορά τις εντολές πληρωμής τους.

θ) Κίνδυνος ρευστότητας: Ο κίνδυνος που οφείλεται σε αδυναμία ενός συμμετέχοντος σε ένα σύστημα πληρωμών να ανταποκριθεί στις οικονομικές υποχρεώσεις του τη χρονική στιγμή που οφείλει, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι είναι αφερέγγυος.

ι) Λειτουργικός κίνδυνος: Ο κίνδυνος να προκληθεί απροσδόκητη ζημία και γενικότερα διατάραξη της εύρυθμης λειτουργίας ενός συστήματος πληρωμών συνεπεία ελλείψεων σε συστήματα πληροφορικής ή εσωτερικού ελέγχου, διαχειριστικών αδυναμιών, ανθρώπινων ή τεχνικών λαθών.

ια) Μέσο πληρωμής: Κάθε μέσο που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο λειτουργίας συστημάτων πληρωμών και επιτρέπει στον κομιστή να μεταφέρει κεφάλαια.

ιβ) Πιστωτικός κίνδυνος: Ο κίνδυνος που οφείλεται σε αδυναμία ενός συμμετέχοντος σε σύστημα πληρωμών να ανταποκριθεί στις οικονομικές του υποχρεώσεις σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή ή οποιαδήποτε μεταγενέστερη αυτής στιγμή.

ιγ) Συμψηφιστικό Γραφείο (Σύστημα Συμψηφισμού): Σύνολο διαδικασιών που χρησιμοποιούν πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδυτικών υπηρεσιών για την επεξεργασία και ανταλλαγή στοιχείων ή/και παραστατικών σχετικά με μεταφορές κεφαλαίων ή/και μεταβίβαση τίτλων σε άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ή επιχειρήσεις επενδυτικών υπηρεσιών. Οι διαδικασίες περιλαμβάνουν και μηχανισμό υπολογισμού των διμερών ή πολυμερών καθαρών θέσεων, με βάση κυρίως το κατάλοιπο και το αλγεβρικό άθροισμα των χρηματικών λογαριασμών και των λογαριασμών τίτλων των μελών του συστήματος, που προκύπτουν συμψηφιστικά με σκοπό την επίτευξη της εκκαθάρισης και του διακανονισμού των απαιτήσεων. Το σύστημα εκκαθάρισης δια συμψηφισμού αντιδιαστέλλεται προς το σύστημα διμερούς διακανονισμού των εντολών αυτοτελώς (μία προς μία).

ιδ) Σύστημα πληρωμών: Σύστημα που συνίσταται σε σύνολο μέσων και τραπεζικών διαδικασιών που χρησιμοποιούνται, με βάση συμβάσεις και σύμφωνα με τους σχετικούς κανονισμούς λειτουργίας, από ομάδα προσώπων και οργανισμών για να εξυπηρετηθεί, διευκολυνθεί και διασφαλισθεί η ομαλή μεταφορά κεφαλαίων και κυκλοφορία του χρήματος σε μία περιοχή, συνήθως σε μία χώρα. Υπό την έννοια αυτή το σύστημα πληρωμών περιλαμβάνει: (i) τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς, (ii) μη πιστωτικά ιδρύματα που παρέχουν υπηρεσίες για τη διενέργεια πληρωμών, (iii) την τεχνική υποδομή, (iv) το δίκτυο διασύνδεσης των φορέων που μεσολαβούν στις πληρωμές, (v) τις διαδικασίες εκκαθάρισης, συμψηφισμού και διακανονισμού των πληρωμών και (vi) τους κανόνες που διέπουν τα μέσα πληρωμής και την εν γένει λειτουργία του συστήματος.

ιε) Συστημικώς σημαντικό σύστημα: Σύστημα, το οποίο πληρεί τουλάχιστον μία από τις πιο κάτω προϋποθέσεις: α) είναι το μοναδικό ή το κυριότερο σύστημα πληρωμών στη χώρα ως προς το συνολικό ύψος πληρωμών που διαχειρίζεται, β) διαχειρίζεται κυρίως πληρωμές μεγάλης αξίας και γ) χρησιμοποιείται για το διακανονισμό συναλλαγών των χρηματοπιστωτικών αγορών ή για το διακανονισμό πληρωμών άλλων συστημάτων.

ιστ) Συστημικός κίνδυνος: Ο κίνδυνος που συνίσταται στο ότι ενδεχόμενη αδυναμία μέλους συστήματος πληρωμών να ανταποκριθεί στις οικονομικές του υποχρεώσεις δύναται να οδηγήσει σε αντίστοιχη αδυναμία και άλλα μέλη του συστήματος.

ιζ) Σύστημα ηλεκτρονικού χρήματος: Η υποδομή που επιτρέπει την έκδοση, χρήση και εξαργύρωση ηλεκτρονικού χρήματος. Το σύστημα επιτρέπει την αποθήκευση χρηματικής αξίας σε

ηλεκτρονικό υπόθεμα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ευρέως για τη διενέργεια πληρωμών προς επιχειρήσεις άλλες από αυτές του εκδότη, χωρίς απαραίτητα την κίνηση τραπεζικών λογαριασμών, αλλά υπό τη μορφή ενός προπληρωμένου μέσου πληρωμής, το οποίο έχει εκδοθεί κατόπιν καταβολής χρηματικού ποσού. Στον παρόντα ορισμό εμπίπτουν τα συστήματα ηλεκτρονικού χρήματος που είναι εγκατεστημένα στην Ελλάδα, διέπονται από το ελληνικό δίκαιο και λειτουργούν εγχώρια ή και διασυνοριακά, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

η) Φορέας διακανονισμού: Ο φορέας που παρέχει σε χρηματοδοτικά και πιστωτικά ιδρύματα ή/και σε κεντρικό αντισυμβαλλόμενο, που συμμετέχουν σε συστήματα πληρωμών, λογαριασμούς διακανονισμού, μέσω των οποίων γίνεται ο διακανονισμός εντολών πληρωμής στα πλαίσια των συστημάτων αυτών. Ο φορέας διακανονισμού έχει τη δυνατότητα να παρέχει πίστωση στα εν λόγω ιδρύματα ή/και στον κεντρικό αντισυμβαλλόμενο με σκοπό το διακανονισμό.

II. Σκοπός της επίβλεψης

Η επίβλεψη που ασκεί η Τράπεζα της Ελλάδος στα συστήματα και τα μέσα πληρωμών, τους φορείς διαχείρισης και παροχής υπηρεσιών πληρωμών σκοπεύει στην προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων και μέσων πληρωμής προς επίτευξη των ακόλουθων στόχων:

α) Της σταθερότητας, και της αξιοπιστίας των συστημάτων πληρωμών μέσω της καταγραφής, της πρόληψης και της έγκαιρης αντιμετώπισης των ενδεχόμενων κινδύνων και ιδίως του πιστωτικού, συστημικού, δικαιικού και λειτουργικού κινδύνου καθώς και του κινδύνου ρευστότητας.

β) Της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των συστημάτων πληρωμών καθώς και της ταχύτητας διακανονισμού των πληρωμών, ώστε το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους χρήστες να καθορίζεται σε επίπεδο ανάλογο των υπηρεσιών αυτών.

γ) Της διαφάνειας σχετικά με τους όρους λειτουργίας κάθε συστήματος πληρωμών, καθώς και με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών και των χρηστών του.

δ) Της διαμόρφωσης της κατάλληλης διοικητικής, λειτουργικής και τεχνικής δομής των συστημάτων πληρωμών.

ε) Της διατήρησης της εμπιστοσύνης του κοινού στα μέσα πληρωμής και τις προσφερόμενες υπηρεσίες πληρωμών, ιδίως ως προς το διακανονισμό των πληρωμών σύμφωνα με προκαθορισμένους όρους (διαδικασίες, χρόνους κλπ.), τη λειτουργική τους αξιοπιστία, τη νομική τους εγκυρότητα καθώς και την πρόληψη της απάτης.

στ) Της προώθησης της αυτοματοποίησης στη χρήση και επεξεργασία των μέσων πληρωμής, καθώς και της διαλειτουργικότητας των συστημάτων που τα υποστηρίζουν.

III. Πεδίο εφαρμογής

1. Η επίβλεψη εφαρμόζεται στα συστήματα πληρωμών όπως αυτά ορίζονται στο Κεφάλαιο I, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που διαχειρίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος. Διευκρινίζεται ότι στην έννοια του συστήματος πληρωμών για τους σκοπούς της παρούσας Πράξης εμπίπτουν επίσης:

α) Η σχέση μεταξύ δύο ή περισσότερων φορέων της αγοράς που ρυθμίζεται νομοθετικά, κανονιστικά ή συμβατικά με κοινούς και τυποποιημένους κανόνες, το αντικείμενο της οποίας συνίσταται στην εκτέλεση εντολών πληρωμής μεταξύ τους και η οποία διέπεται από το ελληνικό δίκαιο ή λειτουργεί στην Ελλάδα.

β) Κάθε σύστημα ηλεκτρονικού χρήματος όπως αυτό ορίζεται στο Κεφάλαιο I.

2. Στην επίβλεψη υπάγονται επίσης τα χρησιμοποιούμενα στο πλαίσιο λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών μέσα πληρωμής και οι τρόποι πρόσβασης σε αυτά (π.χ. ηλεκτρονική πρόσβαση), καθώς και τα υποστηρικτικά των πληρωμών προϊόντα και υπηρεσίες.

IV. Άσκηση της επίβλεψης

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της νομοθεσίας για την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, η επίβλεψη των συστημάτων πληρωμών και ηλεκτρονικού χρήματος, καθώς και των μέσων πληρωμής που χρησιμοποιούνται στα συστήματα πληρωμών ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος στο πλαίσιο της κοινής πολιτικής που διαμορφώνεται στο Ευρωσύστημα, με τη

συγκέντρωση στοιχείων και πληροφοριών για τα συστήματα πληρωμών και τα μέσα πληρωμής με ερωτηματολόγια και επιτόπιους ελέγχους, οσάκις αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Κατά την άσκηση της επίβλεψης εξετάζονται κυρίως:

α) Η πληρότητα και η καταλληλότητα των κανονισμών λειτουργίας των συστημάτων συμψηφισμού και διακανονισμού πληρωμών και των συστημάτων ηλεκτρονικού χρήματος και η συμβατότητά τους με το εκάστοτε ισχύον νομικό πλαίσιο και, ειδικότερα, τα κριτήρια συμμετοχής και αποπομπής μελών στα συστήματα αυτά.

β) Η επάρκεια της διαχείρισης κινδύνων από τους φορείς διαχείρισης των συστημάτων πληρωμών και ηλεκτρονικού χρήματος και ιδιαίτερα, η ύπαρξη κανόνων για την κατανομή ζημιών σε περιπτώσεις αδυναμίας διακανονισμού μέλους.

γ) Η επάρκεια της τεχνικής υποδομής και των διαδικασιών που διασφαλίζουν την αυθεντικότητα των συναλλαγών, την αποτροπή διάπραξης απάτης και τη δυνατότητα του συστήματος να διακανονίζει τις συναλλαγές το αργότερο στο τέλος της εργάσιμης ημέρας, σε περίπτωση ανυπερβλήτων τεχνικών προβλημάτων.

δ) Οι όροι χρήσης των μέσων πληρωμής από το κοινό, κυρίως ως προς το κόστος και το χρόνο εκτέλεσής τους, η τήρηση των διατάξεων για τη διαφάνεια των συναλλαγών, η υιοθέτηση των διεθνώς αναγνωρισμένων προτύπων και η διαλειτουργικότητα των συστημάτων, προϊόντων και υπηρεσιών που υποστηρίζουν τη χρήση των μέσων πληρωμών.

ε) Ο τρόπος, με τον οποίο διενεργούνται οι ηλεκτρονικές πληρωμές, στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής τραπεζικής και του ηλεκτρονικού εμπορίου, καθώς και τα υποστηρικτικά των πληρωμών αυτών προϊόντα και υπηρεσίες. Οι ηλεκτρονικές πληρωμές εξετάζονται κυρίως ως προς τη λειτουργική τους αξιοπιστία και τα εφαρμοζόμενα μέτρα ασφαλείας.

2. Η Τράπεζα της Ελλάδος, όπου κρίνεται αναγκαίο, προτείνει στους φορείς διαχείρισης των συστημάτων πληρωμών ή συστημάτων ηλεκτρονικού χρήματος αλλαγές στον κανονισμό λειτουργίας τους και υποδεικνύει τροποποιήσεις στο σχεδιασμό τους, προκειμένου να επιτευχθεί ο περιορισμός των κινδύνων. Στους εκδότες μέσων πληρωμής και τους άλλους φορείς παροχής υπηρεσιών πληρωμών, όπως φορείς που μεσολαβούν στη διενέργεια ηλεκτρονικών πληρωμών, η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να προτείνει μέτρα για τη διασφάλιση της λειτουργικής αξιοπιστίας των μέσων πληρωμής. Οι φορείς αυτοί υποχρεούνται όπως εντός της ευλόγου προθεσμίας που τάσσει η Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός μηνός, να την ενημερώσουν για τα μέτρα που έλαβαν ή που προτίθενται να λάβουν, για να συμμορφωθούν προς τις υποδείξεις της, καθώς και για το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των φορέων, η Τράπεζα της Ελλάδος επιβάλλει στους παραβάτες τις προβλεπόμενες κυρώσεις.

3. Κατά την άσκηση της επίβλεψης η Τράπεζα της Ελλάδος συνεργάζεται με άλλες αρμόδιες εποπτικές αρχές στην Ελλάδα και το εξωτερικό, καθώς και με τους φορείς της αγοράς. Επίσης, οσάκις αυτό απαιτείται, η Τράπεζα της Ελλάδος χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες εξειδικευμένων φορέων, ιδιαίτερα για την αξιολόγηση σε τεχνικό κυρίως επίπεδο των συστημάτων πληρωμών, των συστημάτων ηλεκτρονικού χρήματος και των ηλεκτρονικών πληρωμών.

Γενικές αρχές λειτουργίας συστημάτων πληρωμών, μέσων πληρωμών και ηλεκτρονικού χρήματος

A. Συστήματα και μέσα πληρωμών

1. Κάθε σύστημα πληρωμών που χαρακτηρίζεται από την Τράπεζα της Ελλάδος ως συστημικώς σημαντικό σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο κεφάλαιο I, πρέπει να διαθέτει κανονισμό λειτουργίας, ο οποίος να έχει στέρεα νομική βάση και να ρυθμίζει υποχρεωτικά τα εξής θέματα:

α) Καθορίζει πλήρως και σαφώς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του διαχειριστή και των μελών του συστήματος.

β) Προσδιορίζει με σαφήνεια τη χρονική στιγμή, κατά την οποία ο διακανονισμός των πληρωμών καθίσταται αμετάκλητος, όπως προβλέπεται από το Ν. 2789/2000.

γ) Παρέχει στα μέλη του επαρκή πληροφόρηση για την εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου ρευστότητας που αναλαμβάνουν από τη συμμετοχή τους στο σύστημα.

δ) Καθορίζει και περιγράφει με σαφήνεια διαδικασίες για τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου ρευστότητας, οι οποίες προσδιορίζουν επακριβώς τις σχετικές υποχρεώσεις του διαχειριστή και των μελών του.

ε) Προβλέπει τον αμετάκλητο διακανονισμό των πληρωμών στη διάρκεια της ημέρας αξίας και, το αργότερο, στο τέλος της ημέρας αυτής.

στ) Καθορίζει ότι ο διακανονισμός των πληρωμών διενεργείται μέσω λογαριασμών στην Τράπεζα της Ελλάδος.

ζ) Προκειμένου περί συστημάτων πολυμερούς συμφητισμού, διασφαλίζει τουλάχιστον την έγκαιρη ολοκλήρωση του διακανονισμού στη διάρκεια της ημέρας που διενεργούνται οι πληρωμές, σε περίπτωση αδυναμίας μέλους με τη μεγαλύτερη χρεωστική θέση.

η) Καθορίζει κριτήρια συμμετοχής αντικειμενικά και διαφανή, που επιτρέπουν τη δίκαιη και ανοικτή πρόσβαση στο σύστημα.

2. Επιπλέον, οι φορείς διαχείρισης συστημάτων πληρωμών λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε:

α) Να επιτυγχάνεται υψηλός βαθμός ασφάλειας και λειτουργικής αξιοπιστίας, καθώς και αποτελεσματική αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών για την έγκαιρη ολοκλήρωση της ημερήσιας επεξεργασίας και του διακανονισμού των πληρωμών.

β) Να διασφαλίζεται η ισχύς των διατάξεων που διέπουν το νομικό πλαίσιο του συστήματος σε όλες τις κρίσιμες, σε σχέση με τον φορέα και τα μέλη του συστήματος, δικαιοδοσίες.

γ) Να διασφαλίζεται ότι το σύστημα χρησιμοποιεί μέσα για την πραγματοποίηση πληρωμών που είναι πρακτικά στη χρήση τους και αποδοτικά για την οικονομία.

δ) Να διασφαλίζεται η υπεύθυνη, διαφανής και αποτελεσματική διαχείριση του συστήματος.

3. Τις πιο πάνω αρχές οφείλουν να ικανοποιούν και τα συστήματα πληρωμών που χαρακτηρίζονται ως μη συστημικώς σημαντικά, η έκταση όμως εφαρμογής τους μπορεί να προσαρμόζεται κατά περίπτωση από την Τράπεζα της Ελλάδος, με βάση αντικειμενικά κριτήρια όπως η αξία των πληρωμών, ο βαθμός συγκέντρωσης, η ύπαρξη εναλλακτικών συστημάτων για κάθε μέσο πληρωμής, η δυνατότητα πρόσβασης των συμμετεχόντων σε πάγιες διευκολύνσεις για κάλυψη των αναγκών τους σε ρευστότητα και η συμμετοχή ξένων πιστωτικών ιδρυμάτων, ιδιαίτερα όταν δεν διασφαλίζεται νομική ισοδυναμία των προβλεπομένων στις χώρες στις οποίες αυτά εδρεύουν, με τα ισχύοντα στην Ελλάδα.

4. Οι εκδότες των μέσων πληρωμής που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο λειτουργίας συστημάτων πληρωμών οφείλουν να διασφαλίζουν τη λειτουργική αξιοπιστία των μέσων πληρωμής. Ως προς ηλεκτρονικές πληρωμές που διενεργούνται στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής τραπεζικής και του ηλεκτρονικού εμπορίου, οι φορείς των συστημάτων πληρωμών και οι εκδότες των μέσων πληρωμής οφείλουν να υιοθετούν πρότυπα και διαδικασίες που διασφαλίζουν: α) την πιστοποίηση της ταυτότητας των συναλλασσομένων, β) την ακεραιότητα των δεδομένων των συναλλαγών γ) την εμπιστευτικότητα των δεδομένων των συναλλαγών, δ) την μη αποποίηση των συναλλαγών και ε) τη διαθεσιμότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών πληρωμών.

5. Ο εκδότης των μέσων πληρωμής ανακοινώνει αν εφαρμόζει διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα, τα οποία συμβάλλουν στην αυτοματοποίηση της επεξεργασίας τους, εξειδικεύοντάς τα.

6. Οι όροι που διέπουν κάθε μέσο πληρωμής που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο λειτουργίας συστημάτων πληρωμών σχετικά με το κόστος και το χρόνο ολοκλήρωσης κάθε συναλλαγής πρέπει να είναι διαφανείς, διαθέσιμοι στο κοινό και σύμφωνοι με τις ισχύουσες διατάξεις.

B. Συστήματα ηλεκτρονικού χρήματος

Κάθε σύστημα ηλεκτρονικού χρήματος πρέπει να διαθέτει νομοθετικές ρυθμίσεις και κανονισμό λειτουργίας στα οποία να περιέχονται σαφείς ρυθμίσεις για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εκδοτών, διαχειριστών, επιχειρήσεων, κατόχων ηλεκτρονικού χρήματος και κάθε άλλου εμπλεκόμενου φορέα.

Στον κανονισμό αυτό πρέπει να γίνεται αναφορά στην υποχρέωση του εκδότη, κατόπιν απαίτησης του κομιστή, να εξαργυρώνει στην ονομαστική αξία το ηλεκτρονικό χρήμα, κατά την περίοδο ισχύος του.

Στον κανονισμό πρέπει να γίνεται αναφορά στο σύστημα κάλυψης ζημιών και να καθορίζονται σαφώς οι αρμόδιες Αρχές για την επίλυση τυχόν διαφορών.

Στις περιπτώσεις συστημάτων που λειτουργούν και διασυννοριακά, ο εκδότης ή/και ο διαχειριστής πρέπει να αξιολογεί τις επιπτώσεις του νομικού πλαισίου που ισχύει στις χώρες που λειτουργούν τα συστήματα.

Οι φορείς διαχείρισης των συστημάτων ηλεκτρονικού χρήματος πρέπει να εφαρμόζουν κατάλληλα τεχνικά, οργανωτικά και διαδικαστικά μέτρα ασφάλειας για την πρόληψη, τον περιορισμό ή τον έγκαιρο εντοπισμό περιστατικών πλαστογραφίας και απάτης.

Τα συστήματα ηλεκτρονικού χρήματος πρέπει να εφαρμόζουν διαδικασίες εσωτερικής οργάνωσης, ώστε να διασφαλίζεται η παροχή των προς την Τράπεζα της Ελλάδος προβλεπόμενων στοιχείων και να μην παρακωλύεται η εφαρμογή των διατάξεων για την αποφυγή νομιμοποίησης προϊόντων εγκλήματος.

Η τεχνική αρχιτεκτονική των συστημάτων ηλεκτρονικού χρήματος είναι σκόπιμο να εξασφαλίζει υψηλό βαθμό προσαρμοστικότητας του συστήματος στα εκάστοτε ισχύοντα διεθνή πρότυπα, με στόχο τη διαλειτουργικότητα με άλλα συστήματα που λειτουργούν κυρίως στην Ευρωζώνη.

Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να αποφασίσει την εξαίρεση ενός συστήματος ηλεκτρονικού χρήματος από την εφαρμογή κάποιων από τις παραπάνω υπό στοιχεία 1 έως 6 αρχές, εφόσον κρίνει ότι το μέγεθος του συστήματος είναι τέτοιο που σε περίπτωση προβλήματος δε δημιουργεί σημαντικούς κινδύνους για τους συμμετέχοντες σε αυτό και δεν επηρεάζει την εμπιστοσύνη του κοινού στο συγκεκριμένο μέσο πληρωμής. Το μέγεθος του συστήματος αξιολογείται κυρίως με βάση την υπολειπόμενη χρηματική αξία σε κυκλοφορία, τον αριθμό και τη γεωγραφική διασπορά των συμβεβλημένων με το σχήμα επιχειρήσεων και την εταιρική τους σχέση με τον εκδότη του ηλεκτρονικού χρήματος.

Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται κατά περίπτωση και σύμφωνα με επικρατούντα δόκιμα κριτήρια, που ενδεικτικά εκτίθενται κατωτέρω, να χαρακτηρίζει ως συστήματα ηλεκτρονικού χρήματος και οιονεί συστήματα πληρωμών μεταξύ δικτύων επιχειρήσεων και των πελατών τους (multi-branch loyalty schemes) που αναπτύσσονται στο πλαίσιο συνεργασιών επιχειρήσεων για την προώθηση των πωλήσεων τους μέσω της παροχής μονάδων αγοραστικής αξίας σε ηλεκτρονική μορφή προς τους πελάτες τους. Ως κριτήρια για το χαρακτηρισμό των συστημάτων αυτών χρησιμοποιούνται ιδίως ο αριθμός, το είδος και η γεωγραφική διασπορά των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο σύστημα και η μέγιστη αξία που μπορεί να αποθηκευτεί στο ηλεκτρονικό μέσο. Οι φορείς των συστημάτων αυτών, εφόσον χαρακτηρισθούν ως φορείς διαχείρισης συστημάτων ηλεκτρονικού χρήματος οφείλουν να συμμορφωθούν στις διατάξεις της παρούσας Πράξης εντός τριών μηνών από τον χαρακτηρισμό τους.

Η παρούσα δεν θίγει τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας (ΠΔ / ΤΕ 2366/03.08.1995) για την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος με τη μορφή προπληρωμένων καρτών πολλαπλών χρήσεων.

VI. Παροχή πληροφόρησης και στοιχείων προς την Τράπεζα της Ελλάδος

Οι φορείς διαχείρισης των συστημάτων πληρωμών και των συστημάτων ηλεκτρονικού χρήματος, καθώς και τα πιστωτικά ιδρύματα και άλλοι φορείς παροχής υπηρεσιών πληρωμών οφείλουν να παρέχουν στην Τράπεζα της Ελλάδος την εκάστοτε αιτούμενη πληροφόρηση και τα απαραίτητα στοιχεία σχετικά με τα συστήματα πληρωμών, τα συστήματα ηλεκτρονικού χρήματος και τα μέσα πληρωμής, όπως ειδικότερα ορίζεται στα Παραρτήματα I, II και III.

VII. Εξουσιοδοτήσεις

Εξουσιοδοτείται η Διεύθυνση Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών της Τράπεζας της Ελλάδος για την περαιτέρω εξειδίκευση της εφαρμογής των αρχών και κριτηρίων που προβλέπονται στην παρούσα Πράξη, την προσαρμογή της αιτούμενης πληροφόρησης και της συχνότητας συλλογής των υποβαλλόμενων στοιχείων καθώς και την παροχή διευκρινίσεων κατά την εφαρμογή της.

Από τις διατάξεις της παρούσας Πράξης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Η Πράξη αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τεύχος Α').

ΤΑ ΜΕΛΗ Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Νικόλαος Γκαργκάνας
Π. Θωμόπουλος

Β. Δρουκόπουλος Α. Μαντζαβίνος

Ακριβές αντίγραφο
Αθήνα,
Δ/ση Νομισματικής Πολιτικής
και Τραπεζικών Εργασιών
Ο Υποδιευθυντής

Ι. Κουρή

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Στοιχεία που υποβάλλονται από τους διαχειριστές των συστημάτων πληρωμών στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Τα πιο κάτω στοιχεία υποβάλλονται στην Τράπεζα της Ελλάδος, Διεύθυνση Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών, Γραφείο Επίβλεψης Συστημάτων Πληρωμών.

Α. Πριν από την έναρξη λειτουργίας του συστήματος για τα υπό ανάπτυξη συστήματα, ή εντός σαράντα πέντε ημερών από την κοινοποίηση της παρούσας για όσα λειτουργούν ήδη, υποβάλλονται τα παρακάτω στοιχεία:

Νομικό πλαίσιο λειτουργίας του συστήματος όπως αυτό εκφράζεται από το καταστατικό του ή/και οποιοδήποτε άλλο σχετικό νομοθέτημα ή συμφωνητικό που περιγράφει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του διαχειριστή και των μελών του συστήματος.

Οργανωτικό σχήμα και τρόπος διοίκησης του συστήματος.

Κανονισμός λειτουργίας του συστήματος, καθώς και οποιοδήποτε άλλο έγγραφο περιγράφει τις προϋποθέσεις συμμετοχής στο σύστημα, την τιμολογιακή πολιτική, τον τρόπο διακανονισμού των πληρωμών, τη χρονική στιγμή, κατά την οποία ο διακανονισμός καθίσταται αμετάκλητος, τις διαδικασίες διαχείρισης των πιστωτικών κινδύνων και των κινδύνων ρευστότητας.

Κατάλογος μελών στο σύστημα (για όσα λειτουργούν).

Τεχνική υποδομή του συστήματος με αναφορά στις ακολουθούμενες διαδικασίες διασφάλισης της λειτουργικής αξιοπιστίας και ασφάλειάς του.

Κόστος ανάπτυξης του συστήματος (για νέα συστήματα πληρωμών).

Ενδεχόμενη αξιολόγηση από εσωτερικούς ή εξωτερικούς φορείς.

Κάθε τροποποίηση οποιουδήποτε από τα παραπάνω στοιχεία κοινοποιείται αμέσως στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Β. Σε μηνιαία βάση, υποβάλλονται στοιχεία για κάθε μέσο πληρωμής (π.χ. εντολή μεταφοράς,

επιταγή), συγκεντρωτικά και ανά μέλος του συστήματος, όπως:

Ογκος και αξία πληρωμών που εισάγονται στο σύστημα, σύμφωνα με την πιο κάτω ταξινόμηση:

1. Εγχώριες Πληρωμές

α) πληρωμές από 1 έως 12.500ευρώ

β) πληρωμές από 12.501 έως 50.000ευρώ

γ) πληρωμές άνω των 50.001 ευρώ

2. Διασυνοριακές Πληρωμές (για συστήματα με διασυνοριακή λειτουργία)

i) Εξερχόμενες πληρωμές

α) πληρωμές από 1 έως 12.500ευρώ

β) πληρωμές από 12.501 έως 50.000ευρώ

γ) πληρωμές άνω των 50.001 ευρώ

ii) Εισερχόμενες πληρωμές

Τα συμψηφιστικά συστήματα που απαρτίζονται από περισσότερα του ενός υποσυστήματα υποβάλλουν τα πιο πάνω στοιχεία α) για κάθε υποσύστημα και β) για το σύνολο των υποσυστημάτων αυτών.

Ποσό προς διακανονισμό ανά μέλος του συστήματος (καθαρή χρεωστική ή πιστωτική θέση) για κάθε εργάσιμη ημέρα. Τα στοιχεία αυτά υποβάλλονται μόνο από τα συστήματα συμψηφισμού.

Γ. Σε ετήσια βάση, υποβάλλονται στοιχεία που αφορούν στο κόστος βελτιώσεων και συντήρησης του συστήματος καθώς και στο λειτουργικό κόστος.

Δ. Σε περιπτώσεις έκτακτων περιστατικών, υποβάλλονται, εντός 24 ωρών από τη διαπίστωση του προβλήματος, στοιχεία όπως:

Χρόνος, περιγραφή και αίτια του προβλήματος.

Ενδεχόμενες ζημιές των μελών του συστήματος.

Μέτρα που λήφθηκαν ή πρόκειται να ληφθούν για την αποκατάσταση του προβλήματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Στοιχεία που υποβάλλονται από διαχειριστές των συστημάτων ηλεκτρονικού χρήματος

Τα πιο κάτω στοιχεία υποβάλλονται στην Τράπεζα της Ελλάδος, Διεύθυνση Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών, Γραφείο Επίβλεψης Συστημάτων Πληρωμών.

A. Πριν από την έναρξη λειτουργίας τους, για τα υπό ανάπτυξη συστήματα ή εντός σαράντα πέντε ημερών από την κοινοποίηση της παρούσας, για όσα λειτουργούν ήδη, υποβάλλονται στοιχεία όπως:

Στοιχεία ταυτότητας του διαχειριστή (επιχειρηματικό σχέδιο, ίδια κεφάλαια, οργανωτικό σχήμα, προσωπικό, τεχνική υποδομή).

Κανονισμός λειτουργίας του συστήματος.

Τρόποι και προϋποθέσεις συμμετοχής στο σύστημα (για τον εκδότη, έμπορο, κάτοχο ηλεκτρονικού χρήματος).

Δικαιώματα και υποχρεώσεις συμμετεχόντων (του εκδότη, εμπορεύ, κάτοχου ηλεκτρονικού χρήματος).

Χαρακτηριστικά συστήματος (χρήσεις ηλεκτρονικού χρήματος, γεωγραφική κάλυψη, τρόποι έκδοσής του, όριο χρηματικής αξίας, δυνατότητα εξαργύρωσης, δυνατότητα μεταφοράς χρηματικής αξίας μεταξύ πελατών, διαδικασία πληρωμής εμπορών).

Κόστος ανάπτυξης του συστήματος.

Προβλεπόμενα μέτρα ασφάλειας για την πρόληψη περιστατικών πλαστογραφίας, απάτης και νομιμοποίησης χρημάτων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Προβλεπόμενη διαδικασία αποζημίωσης συμμετεχόντων σε περίπτωση πτώχευσης του εκδότη.

Ενδεχόμενη αξιολόγηση από εσωτερικούς ή εξωτερικούς φορείς.

Κάθε τροποποίηση οποιουδήποτε από τα παραπάνω στοιχεία κοινοποιείται αμέσως στην Τράπεζα της Ελλάδος.

B. Σε εξαμηνιαία βάση, υποβάλλονται στοιχεία που αφορούν:

Στον αριθμό συμβεβλημένων εμπορικών επιχειρήσεων.

Στον αριθμό τερματικών που αποδέχονται τις κάρτες (για τα συστήματα ηλεκτρονικού χρήματος που βασίζονται σε κάρτα).

Γ. Σε ετήσια βάση, υποβάλλονται στοιχεία που αφορούν:

Στο κόστος ανάπτυξης και λειτουργίας του συστήματος.

Στα έσοδα του συστήματος.

Δ. Σε περιπτώσεις έκτακτων περιστατικών, υποβάλλονται, εντός 24 ωρών από τη διαπίστωση του προβλήματος, στοιχεία όπως:

Τόπος, χρόνος, περιγραφή και αίτια του προβλήματος.

Ενδεχόμενες ζημιές των χρηστών του συστήματος.

Μέτρα που λήφθηκαν ή πρόκειται να ληφθούν για την αποκατάσταση του προβλήματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

Στατιστικά στοιχεία για τα μέσα πληρωμής και τους τρόπους πρόσβασης σε αυτά που υποβάλλονται από τα πιστωτικά ιδρύματα και άλλους φορείς παροχής υπηρεσιών πληρωμών

Τα πιο κάτω στοιχεία υποβάλλονται στην Τράπεζα της Ελλάδος, Διεύθυνση Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών, Γραφείο Επίβλεψης Συστημάτων Πληρωμών.

A. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι άλλοι φορείς παροχής υπηρεσιών πληρωμών (π.χ. φορείς που παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης της χρήσης πιστωτικών καρτών μέσω Διαδικτύου), πριν την έναρξη παροχής υπηρεσιών πληρωμών ηλεκτρονικά ή, εφόσον ήδη παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες, εντός

σαράντα πέντε ημερών από τη κοινοποίηση της παρούσας, οφείλουν να υποβάλλουν τα παρακάτω στοιχεία:

Το είδος των παρεχόμενων υπηρεσιών πληρωμών και τους όρους που διέπουν τη χρήση τους (π.χ. μέσο πληρωμής, χρόνοι εκτέλεσης πληρωμών).

Το νομικό πλαίσιο που διέπει τις παρεχόμενες υπηρεσίες πληρωμών και τη σχέση των εμπλεκόμενων φορέων (π.χ. συμβάσεις).

Το είδος της πληροφόρησης που παρέχεται στους συναλλασσόμενους (π.χ. παρεχόμενες υπηρεσίες, όροι χρήσης, μέτρα ασφάλειας).

Την τεχνική υποδομή με αναφορά στην ακολουθούμενη πολιτική, τα πρότυπα και τις διαδικασίες διασφάλισης της λειτουργικής αξιοπιστίας και ασφάλειας των παρεχόμενων υπηρεσιών πληρωμών. Ειδικότερα περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο διασφαλίζονται: α) η πιστοποίηση της ταυτότητας των συναλλασσόμενων, β) η ακεραιότητα των δεδομένων των συναλλαγών, γ) η εμπιστευτικότητα των δεδομένων των συναλλαγών, δ) η μη αποποίηση των συναλλαγών και ε) η διαθεσιμότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών πληρωμών.

Ενδεχόμενη αξιολόγηση από εσωτερικούς ή εξωτερικούς φορείς.

Οι πιο πάνω φορείς υποχρεούνται να γνωστοποιούν αμέσως στην Τράπεζα της Ελλάδος κάθε τροποποίηση οποιουδήποτε από τα παραπάνω στοιχεία.

Ακόμα κοινοποιείται στην Τράπεζα της Ελλάδος κάθε περιστατικό απάτης, μόλις αυτό διαπιστωθεί.

Β. Επιπλέον, οι ως άνω φορείς υποβάλλουν ετησίως τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στο συνημμένο στο Παράρτημα αυτό «Ερωτηματολόγιο», το οποίο συνοδεύεται από τις σχετικές «Οδηγίες Συμπλήρωσης» και τη χρησιμοποιούμενη «Ορολογία».